

Provincie Noord-Brabant
Gedeputeerden E. van Merrienboer en A. Spierings

Datum: 15 september 2017
Behandeld door: Toine Cooijmans
Telefoonnummer: 06 13 89 07 76

Onderwerp: visie energieopgave en het Brabantse landschap

Geachte mevrouw Spierings en heer Van Merrienboer,

Hierbij bieden wij u de visie 'De energieopgave en het Brabantse landschap' aan (zie bijlage).

Dit is de visie van Brabants Landschap, Brabantse Milieufederatie, Brabants Particulier Grondbezit en Natuurmonumenten. De visie is afgestemd met Staatsbosbeheer.

Wij verzoeken u om onze visie te benutten bij het maken van uw verdere plannen voor de kwaliteit van het landschap (m.n. de aankomende Omgevingsvisie) en voor de aanpak van het energievraagstuk.

Graag zijn wij bereid onze visie desgewenst toe te lichten.

Wij vernemen graag uw reactie.

Met vriendelijke groet,

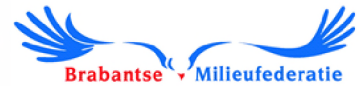
Ing. L.A.H. Koreman, provinciaal ambassadeur Brabant en Limburg van
Natuurmonumenten,

mede namens Brabants Landschap, Brabantse Milieufederatie en Brabants Particulier
Grondbezit

Aan: Provincie Noord-Brabant, Gedeputeerden E. van Merrienboer en
A. Spierings
Datum: 15 september 2017

Bijlage: visie 'Energieopgave en het Brabantse landschap'

cc. gedeputeerde J. van den Hout en Provinciale Staten van N-Brabant

De energieopgave en het Brabantse landschap

Visie van Brabantse natuur- en milieuorganisaties* (2017).

De Brabantse Milieufederatie, Brabants Landschap, Natuurmonumenten, en Brabants Particulier Grondbezit onderschrijven de urgentie om het klimaatprobleem aan te pakken. Die aanpak vraagt om drastische maatregelen, die zullen ingrijpen in onze stijl van leven én een mooie uitdaging vormen om tot een duurzamer Brabant te komen. De grootste en misschien wel lastigste opgave ligt bij energiebesparing. Energiebesparing is pure winst, omdat het leidt tot minder kosten, minder verbranding dus ook minder uitstoot van andere vervuilende stoffen zoals fijnstof en stikstof. Voor iedere joule die bespaard wordt, hoeft drie joule niet opgewekt te worden. Onze eerste **aanbeveling** is om de provinciale energiebesparingsdoelstelling fors te verhogen, van 15% naar 50% (zie ook Urgenda, 2014).

Maar met alleen energiebesparing komen we er ook niet, de resterende energievraag moet zo spoedig mogelijk uit duurzame bronnen komen. De Brabantse natuurorganisaties beseffen dat de majeure klimaatopgaven het aanzien van het landschap in Brabant zullen veranderen. Windturbines (en andere vormen van grootschalige duurzame energieproductie) zullen meer en meer zichtbaar zijn, er ligt een ontwerp-opgave: waar wel en waar niet? Hoe richten we Brabant duurzaam én leefbaar in voor mens en natuur? In een dynamische omgeving kunnen windturbines soms een versterking zijn van een eigentijds landschapsbeeld, maar er zullen ook landschapszones en cultuurlandschappen zijn die zich juist onderscheiden door het ontbreken van windturbines.

De organisaties steunen de hoofdlijn uit de provinciale Verordening Ruimte, waarin een zoekgebied voor hoge windturbines is aangewezen in het grootschalige en windrijke zeekeleigebied in West-Brabant en waarbij kleinschalige cultuurlandschappen in Brabant worden ontzien. Tot op heden is binnen het aangewezen zoekgebied slechts een beperkt aantal initiatieven van de grond gekomen. Onze tweede **aanbeveling** is om het zoekgebied voor windturbines nog eens grondig te scannen op geschikte locaties, die mogelijk tot op heden over het hoofd zijn gezien en waarvoor draagvlak te vinden is.

Gezien de urgentie van de klimaatproblematiek ondersteunen wij de zoektocht van de Provincie om ook elders in Brabant ruimte te vinden voor windturbines, zodat ook buiten het zoekgebied duurzame energie-initiatieven van onderop meer kansen krijgen (energieke samenleving). Maar wij hebben met zorg kennis genomen van de wijze waarop daartoe de provinciale ruimtelijke regels onlangs zijn verruimd.

Weliswaar blijft het Natuurnetwerk Brabant uitgesloten voor windturbines, maar er ontbreekt nu een kaart met de waardevolle (kleinschalige cultuur)landschappen in Brabant (inclusief landgoedstructuren, cultuurhistorische kernen en ongerepte natuurpanorama's). Overheden, maatschappelijke organisaties, steeds meer (agrarische) ondernemers en burgers zetten zich al decennia in voor het behoud en de versterking van een veelzijdig en kwalitatief hoogstaand Brabants landschap. Die waardevolle landschappen zijn niet alleen belangrijk voor de biodiversiteit, maar ook steeds belangrijker voor het behoud van het Brabantse leef- en investeringsklimaat.

Het ontbreken van een kaart met te beschermen landschappelijk waardevolle gebieden wringt te meer omdat op de langere termijn (na 2020) nog veel meer ruimte nodig lijkt te zijn voor duurzame energie (zie oa Posad-rapport, 2016). Onze derde **aanbeveling** is om zo spoedig mogelijk een provinciale kaart te maken waarop duidelijk wordt waar de waardevolle (kleinschalige cultuur)landschappen liggen waar windturbines wel en niet gewenst zijn. Zo'n kaart met beschermde landschappen kan ook behulpzaam zijn bij het maken van de regionale energiestrategieën, waarin de belangen van natuur en landschap tot nu toe nauwelijks worden

meegenomen. De kaart kan vervolgens als basis dienen voor een richtinggevend transparant provinciaal afwegingskader. Zo kunnen we onze energie richten op het realiseren van de beoogde windenergie-doelen in die gebieden die daar het meest geschikt voor zijn en waar met een goed ontwerp iets moois van te maken is.

Onze vierde **aanbeveling** is om in te zetten op een brede mix van inpasbare verduurzamingsmaatregelen. Zo kan Brabant meer haast maken met verduurzaming van de gebouwde omgeving, o.a. door middel van isolatie, verschillende vormen van duurzame energie en eventueel restwarmte uit de omgeving. Voor wat betreft zonnepanelen ligt er nog een grote opgave bij de duizenden hectare onbenutte (platte) daken, en zien wij kansen bij de te verwachten aanzienlijke oppervlakte vrijkomende agrarische bebouwing. Ook bij geluidswallen-/schermen langs snelwegen liggen kansen, evenals bijvoorbeeld vuilstorten. Zonneweides kunnen een (beperkte) rol spelen in de energietransitie, maar hebben vanwege de grote ruimtelijke claim niet onze voorkeur. En ook hiervoor geldt de landschappelijke inpasbaarheid. Onderzoek is gewenst naar de mogelijkheden van de geothermiezone in Midden-Brabant. Waterkracht zet qua opbrengst weinig zoden aan de dijk, maar kleinschalige lokale initiatieven, mits passend binnen het water- en natuurbeleid, kunnen wel van belang zijn voor de bewustwording. Mestvergistingsinstallaties kunnen een bescheiden bijdrage leveren in de vorm van kleine grondgebonden installaties. Zorgvuldigheid is daarbij troef, met aandacht voor onder andere netto energieopbrengst, logistiek en organisch stofgehalte van de bodem. Dit geldt ook voor andere stromen van biomassa (afvalstromen, biocrops, slib, enz.) die bij voorkeur zo lokaal mogelijk worden gehaald.

Het beleid van de Provincie om voor 2020 op 14% duurzame energie te komen ligt redelijk op schema, hoewel de beoogde 470 kW winenergie een grote uitdaging blijkt te zijn. Voor de lange termijn, tot 2050, is er sprake van een enorme opgave, maar ook grote onzekerheden, wat betreft de energievraag, het (inter-)nationale klimaat- en energiebeleid, technologische ontwikkelingen en de vraag naar wat de beste mix is van inzet van duurzame bronnen. Zie bijvoorbeeld de grote verschillen tussen het Urgendarapport “100% duurzame energie in 2030” (2014) en het Posadrapport “Gebiedsstrategie duurzame energieopgave” (2016). Dat de ruimtelijke impact van de energietransitie groot zal zijn, staat buiten kijf. Onze vijfde **aanbeveling** is om concreet beleid voor de jaren na 2020 te gaan formuleren, mede op basis van een krachtige landschapsvisie voor Brabant, waaruit moet blijken welke aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.

*Deze visie is afgestemd met Staatsbosbeheer